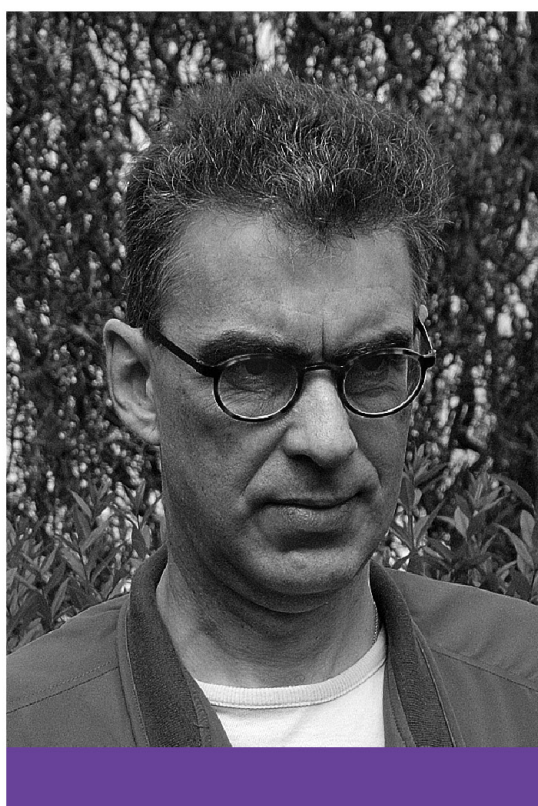

En PDF-artikel fra www.salmedatabasen.dk af præst Louise Højlund

Må jeg be om en rebstige til din balkon?

Må jeg be om en rebstige til din balkon?

Om Simon Grotrians salmer

Af Louise Højlund, præst

Mon der sidder nogen i din menighed, der har brug for at der bliver kastet en fredsdue over deres hus?

Mon der sidder nogen, der har brug for lige-så meget ånd som der kan være i hvalerne?

Mon der sidder nogen, der er blevet forandret under nåden? Nogen, der plejer Testamentet som en ager? Mon der er nogen, der synker dagene som tabletter og bare ønsker at de onde tanker går forbi med Fanden og hans pumpestok?

Og skulle der mon ikke være en del, der har brug for at høre at de onde dage syltes ned og går af mode, og at Kristus er sjælens skorstensfejer, og at vi en dag skal gå sejrsmætte ind i Evahaven? Eller bare en, der har brug for at håbet masserer lidt?

Selvfølgelig er det der, hvorfor skulle vi ellers sidde der?

Semper Deus Major

Simon Grotrian er en digter, der giver sprog til det kristne håb. Med vers som dette:

*Og da vi véd, at du kan række himlen ned
til os i vores dybeste sagtomdighed
så lad os vinde tid som denne natteravn
og lad os vinde kærlighed, der er dit navn.*

Eller dette:

*Kristus er nådig, og klinker os snart
vi er sprængt i de enkelte dele
vi bad om lidt sol på et sted, der er rart
hvor opstandelsen fylder det hele.*

Med humor:

*Kristus du vil hjælpe os, når livet kradser
vi skal drive hjem til dig på luftmadrasser*

Og skønhed:

*Vorherre vil rejse paladset
i storm gennem Himmerigspasset
og markerne sejle som støve
med kornblomster ind i hans sfære*

Gennem fire årtier har Grotrian trofast og ærligt beskrevet livet gennem digte. Som digter og menneske er han kompromisløs, ærlig, sansende, kæmpende, humoristisk, troende, generøs, produktiv, strikkende, intelligent, dramatisk, lidende, ærlig, enfoldig og kompleks. Han er også kirkegænger. Hjemmefødning. Medlem af de jagede poeters klub. Han er et menneske salvet med gloser. En hvem Gud har givet en salmetunge. Og så har han givet os alle en gave. Et stort og bevægeligt sprog, en salmeskat, med lige linjer tilbage til Grundtvig og Kingo og de gammeltestamentlige salmister. Og nye rødder mod fremtidige salmister. Disse rødder henter næring op til os, de tørstende. Eller ned, hvis de rødder nu gror i himlen. Og det kan vel tænkes.

Han digter billedrigt, hudløst, håbefuldt og med en god portion vanvid. En af hans bøger hedder faktisk ”Vanvidssalmer”. Det kan måske godt lyde lidt afskrækkende; skal vi helt derud? I vanviddet? Men lad os lige se på det: En af de mest retvisende ting, man kan sige om Gud er det latinske udsagn SEMPER DEUS MAJOR. Gud er altid større. Hans kærlighed er større end vi kan fatte, hans tilstedeværelse, hans visdom. Gud er altid større end det vores dogmatik og beskrivelser indfanger. Større end det vi kender. Han er større end den del af virkeligheden vi kan se. Vanvid er en beskrivelse for det, der ligger på den anden side af fornuften. Og dermed tæt forbundet med troen. For troen er den sans med hvilken vi giver os hen til en Gud, der altid er større og som vi aldrig kan fatte. Du når ikke

frem med din forstand. Gudstro er ufornuftigt og vanvittigt, men helt igennem meningsfuldt. Og derfor er det måske ikke så vanvittigt endda at skrive vanvidssalmer. For måske skal man sprænge noget af det, vi kender, for at beskrive det, vi ikke kender. Husk: Semper Deus major.

Billed – sprog

Salmer er ikke bare ord. En salme er et billede. Prøv at tænke på et billede af Chagall! Hvad ser du? Et menneske, et hus, et lys, en bog? Er der en overvældende farve, blå, hvid, rød, grøn? Selv om der er genkendelige elementer, er det ikke et naturalistisk billede. Et mennesket svæver i luften? Lyset står på taget med en hane, bogen svæver i rummet? Alt dette unaturalistiske er ikke fejl ved billedet. Billedet er sandt og i overensstemmelse med virkeligheden. Virkeligheden i sjælen. For det er et sjælebillede. Og sjælen har ingen ramme (Grotrian). I sjælen blandes alle indtryk, farver har betydning, kærligheden gør dig svævende. Dette billede af Chagall er ikke noget du skal fatte fuldt ud med din forstand, men noget du skal modtage, noget du skal se. Simon Grotrians salmer er som et billede af Chagall. Det er en kærre af billeder der køres forbi dig. Du kan tage det der træder tydeligst frem og bære det med dig videre! Det kan du gå og tænke over og smage på. Måske åbner det noget, giver nye tanker. Næste gang du kommer tilbage til salmen giver den sikkert mere fra sig. Man får ikke alt ud første gang man synger dem. Næste gang falder et andet billede i favnen på dig, måske. Måske klukker du? Måske sukker du? Der er så mange døre, så mange vinkler at anskue salmebilledet fra. Og disse billeder kan slides. De bliver som kobber bare smukkere og smukkere. Som en diamant, der bliver slebet og klarere giver lyset fra sig.

Prøv at se disse vers for dig som et billede:

*Troen eksploderer som en have
sådan er den ny, Vorherres gave
alle dage sejler vi på Ordet
hjem i snørreliv til Himmelforet.*

Eller

*Når klokken ringer solen ind
da stryger jeg Vorherres kind
han stryger også gerne min
og strøget er et solbærskrin.*

Eller dette profetiske billede:

*Lad kirken blive fuld af blomstermad
og hjorte græsse fredeligt ved bordet
Jerusalem er livets kongestad
nu åbner vi en mund og siger Ordet.*

En salme kan altså være som et billede af Chagall. Men salmer er også sprog. Jeg haler i de dovne ord, siger Simon Grotrian. Og beskriver dermed på en gang sit arbejde med at beskrive verden og troen præcist. Vanskeligheden ved det. Og nødvendigheden af det. Man må hale i ordene, hive dem frem, få dem til at give mening fra sig. Det er digterens opgave at nå så tæt på sagen som muligt. Men som alle vel har oplevet, er det vanskeligt at få ordene til at makke ret, få dem til at udtrykke det man har på hjerte. Vi har samme sprog til rådighed når vi skal beskrive en haletuds udvikling, interiøret på en Ford Focus og dåbens indhold. Det konkrete er nemmest at beskrive præcist. En Ford Focus kan du beskrive med farveangivelse, omfang, vægt, interiør, køreegenskaber, den slags. Men når vi skal beskrive det vi ikke kan se, så får vi svært ved det: Beskriv sorg. Beskriv kærlighed. Beskriv Gud. Selv om vi haler i de dovne ord, når vi ikke hele vejen. Jesus tager konsekvensen af det når han siger: "Gudsriget ligner". "Med Gud er det lige som". Lignelser. Det er det bedste vi kan gøre. Lignelser. For det vi snakker om er jo ikke noget man kan beskrive en til en, man må finde noget, der peger på det, ligner det. Og så må vi gå ind i de billeder og lade os forundre. Og handler tro ikke også om det? Poesi er en slags sofistikeret lignelse. Det ligner noget. Ordene skaber et billede, der peger.

Vi må pege og vi må bruge sproget til sit yderste for at få nok mening ud af det. For at få det til at vise ind til det centrale. Undertiden lykkes det og ordene peger ind i mysteriet. Og man må bruge sin anelse: Det er som om, jeg stjernevéd / hvorfor du kom fra himlene her ned.

Så altså: Man må presse sproget indtil det klynker som en nonne, siger Grotrian. Og det gør Grotrian på forskellige måder.

Først og fremmest ved de store, mange og vilde billeder, der tager pusten fra ens fantasi eller nærer den. Disse sproglige billeder øger vores sprog og vores opmærksomhed: Ubestikkelig som regn. En nazaretrose. Sorgpaladser. Angstens grå hyæne. Bibellyset. Betlehemstrøst. Kærlighed er påskeny / nu og hele året. Han skriver om den røde streg, knæfaldet med rødt velour, at den er læben, som er åbningen til Guds helligdom. Om fuglesorte dage, der blafrer væk. Om Vorherre, der stryger vores kind, der er som et solbærskrin. Om det øjeblik, hvor vi mennesker kan røre en lykke så stor som et gevir. Kristus er musik, der svinger fra en smykkestreng.

Først og fremmest ved billederne haler han i sproget. Men også ved rytmen, ordenes lyde, sammensætningen af vokaler og konsonanter, nogle hårde, nogle bløde. Lyt! Og ved ordenes udseende og nye betydninger. Grotrian presser nemlig også sproget ved at vise, at ord er mere end umiddelbar betydning. De er også et visuelt sprog. Grotrian ser hvordan sproget SER ud. Et 0 er en tåre. * er en stjerne. Et syvtal er en le. Og han skaber nye betydninger, når han ser hvordan bogstaverne kunne sættes sammen på nye måder. Han ser ordet halleluja og tænker på når man i stedet siger hallelunej. Han ser ordet JESUS. Og omvendt læst bliver det til bønnen SUS-EJ.

Salmer

I 2006 fik Simon Grotrians digte for første gang salmens form og meter med samlingen ”Jordens Salt og Verdens Lys”.

Det var ellers ikke noget seriøse digtere begav sig af med - at skrive salmer. Sikke en klam, umoderne genre. Tænk engang - her i det postmoderne at ville skrive salmer! Men salmerne kom bare. De er, som Grotrians digtning i øvrigt, aldrig et projekt. De kommer fordi det er nødvendigt. Og anmelderne måtte nødtvungen indrømme, at her var noget de ikke kunne komme uden om. Sande digte i salmens form.

Simon Grotrian har skrevet salmer til alle lejligheder, tider på døgnet og året. Han har skrevet om engle og forår, om samtaler og nætter, om smerte og helligåndshåb. Der er ikke så meget Vor-Herre-Jesus-Kristus,-der-døde-for-vore-synders-skyld. Eller det vil sige, der er ikke andet, men der bruges et andet sprog om det. Østen hvor solen og frelsen kommer fra bliver ikke redningsøst, men redningsvest. Der er ambulancer og blå blink, for troen på Jesus Kristus redder os. Grotrian siger på nye måder at det er Kristus, der er frelseren.

Han siger, at det er Kristus, der betyder at dit liv kan gøres om, for fra gravkapellet lyder barneskrig fra moders vom. Du går ikke ned med flag efter dette ridderslag. Det er Kristus, der forkynder at din blomstringstid begynder. Grotrian giver også navne til det mørke, det onde, der truer os. Og han er hudløst ærlig omkring jordelivet, der undertiden lader noget tilbage at ønske: vi klipper negle af og bruger dem som spyd, det er den onde med sin slangeham som pryde, der stikker frem og frister løs men det er snyd. Men fortæller også om jordelivet, der undertiden smager af det brød Vorherre bager. Han ved, at der mellem sorgens pladser ligger svære guldpaladser, han kender også til sjældne smukke dage, der bliver et slæb af anemoner. Vi har set din sol, der vælder op af havets lysestage. Vi kan dufte kærlighed og plante den som blomsterløget. Lad mig kysse sneens flager, lad mig brænde, der er endnu flere hjertelys at tænde. Det er godt at være til og være kærten.

I hans salmer får bønnen udtryk, som var Grotrian en gammeltestamentlig salmist: Han

beder: *Herre, o Herre, lad stjerne tindre / så rædslerne hernede i verden bliver mindre. Han beder: Kære Gud, jeg vågner i en knude / lad din engel lande helt herude.*

Og så ser han digtningen som en redning: Han siger blandt andet: Jeg puster arket ud i søen, det er mit største redningsskib, jeg er så træt af denne døen. Et ark kan være en ark - en redningsbåd. Han bliver gennem digtningen reddet - som Noa.

Det er for svært!

"Jeg tror ikke, jeg forstår!" Sådan vil nogen sige. Til dig skal lyde disse ord:

Digtning er ikke en-til-en kommunikation. Det er ikke meningen at du skal kunne afkode alt.

Undervurder hverken din menighed eller billeders kraft.

Styrk forundringen, hjælp gerne ved at tage enkelte billeder med i bøn eller prædiken. Skab sammenhæng ved at tage Gud skal alting mage samme dag som Gud er med de svage eller andre parallelle salmer.

Afklæd dig dit forståelsespanser og gå ind i anelseshaven, hvor der findes steder med større klarhed end forståelsens. Næmlig troens klarhed.

Stil dig op ad digtet og gnub dig lidt, se om der ikke er et ord eller billede, der hænger fast.

Svælg i de store billeder. Troen kan vi ikke gruble, den skal bare pakkes op. Vov dig ud i det du ikke selv forstår.

Husk at man gerne må le når salmen er morsom. Som i livet i øvrigt.

Gud vil titte til de slidte. Han vil lade evigheden bruse som laviner. Han vil huske os på, at helhjertetheden og ej det perfekte / gør os fuldkomne på evighedsvægte. For det var ham, der sendte Jesusbarnet, der kommer som en kile i det tætte mørke. Jesusbarnet, der skænker os en ager med en anemone. Vi må alle dage holde fast på at Jesus er det største lys og lyset gror. Undertiden smager vi et tvivlerris og tvivlen gør os vakkelvorn. Men korset slynger

skylden bort, og på grund af det er vores pine blevet kort. Alle ure skal drysse bort som fine skæl. Dagen et slæb af anemoner.